

OED018

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 2

สุมาลี นพศิริ*

รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี เกสทอง**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 และเพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 แบ่งการศึกษาเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 147 คน และครูผู้สอนดนตรีไทย 37 คนรวมทั้งสิ้น 184 คนเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.87 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยจัดประชุมสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 8 คน

ผลการวิจัยพบว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการส่งเสริมสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยมากที่สุด ($\mu = 2.80$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ด้านเงิน ($\mu = 2.68$) ด้านการจัดการ ($\mu = 2.68$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ต่ำสุดได้แก่ ด้านคน ($\mu = 2.43$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ได้แก่

- 1) ด้านคน ได้แก่ การประสานความร่วมมือในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาให้ความรู้ทางด้านดนตรีไทย ดำเนินการจ้างครูดนตรีไทยที่เกษียณอายุราชการแล้วมาช่วยสอน ในกรณีที่สถานศึกษาขาดครูวิชาเอกดนตรีไทย เสนอให้โรงเรียนดีประจำตำบลจัดตั้งวงดนตรีไทยในโรงเรียนเพื่อเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ให้กับโรงเรียนอื่นๆ
- 2) ด้านเงิน ได้แก่ การเสนอโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชนการขอรับบริจาคจากผู้ปกครองและชุมชน โดยการจัดผ้าป่าจัดหาเครื่องดนตรีไทย
- 3) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ การสนับสนุนให้ผู้ปกครองซื้อหรือจัดหาเครื่องดนตรีให้กับบุตรหลานของตนเองในกรณีที่มิศักยภาพเพียงพอ และการใช้ Youtube ประกอบการสอน
- 4) ด้านการจัดการ ได้แก่ การสอดแทรกเนื้อหาสาระของดนตรีไทยเข้าไปในสาระการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ การจัดให้มีชมรมดนตรีไทยในสถานศึกษา วางแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกบรรเลงดนตรีไทย ดนตรีท้องถิ่น และดนตรีสากลบรรเลงร่วมกัน

คำสำคัญ :แนวทางการส่งเสริม, การจัดการเรียนการสอน, ดนตรีไทย

*นักศึกษ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ อีเมลล์ sine_saw@hotmail.com

**ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักอาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

OED018

The promotion of teaching thai music in primary schools of the office of NakhonSawan primary education service area 2

SumaleeNopsiri*

Assoc. Prof. Dr. ThaneeGesthong**

Abstract

The objectives of this research were to study teaching thai music in primary schools of the office of NakhonSawan primary education service area 2 and present the promotion of teaching thai music in primary schools of the office of NakhonSawan primary education service area 2. The study is divided into two stages. Step 1 : study teaching thai music. Population were 147 administrators and 37 teacher under the office of NakhonSawan primary education service area 2, in 2012 academic year. Data collection was a set of five scale rating. Data analysis was done through percentage, means (μ), standard deviation (σ). Step 2: Present the promotion of teaching thai music in primary schools of the office of NakhonSawan primary education service area 2. Focus group by 8 specialist.

The results were as follows:

1. Teaching thai music in primary schools of the office of NakhonSawan primary education service area 2 were in a medium level. According to each scale was in a high level starting from the highest four means :material($\mu = 2.80$), money($\mu = 2.68$), management ($\mu = 2.68$) and man ($\mu = 2.43$) was in a low level

2. The promotion of teaching thai music in primary schools of the office of NakhonSawan primary education service area 2 including

2.1) Man: Including human collaboration in bringing local knowledge or scholars came to the knowledge of thai music, employed music teacher who retired to teach in the case of schools, lack of teachers, thai music majors, proposed school's district, the band established a network of schools in learning to other schools.

2.2) Money: Including support the proposed budget of the local government, public and private and to obtain donations from parents and the community by supply thai music instruments.

2.3) Material: Including parents are encouraged to purchase or supply their own instruments to children in the event of a potential and using Youtube teaching.

2.4) Management: Including interpolation thai music into the content of the music curriculum in various subjects, to organize a music club in school, learning plan for students to practice thai music with local musicians and played music together.

KEYWORDS :the promotion, teaching, thai music

*Student of Program Educational administration, The Master of Education Degree, NakhonSawan Rajabhat University, Email sine_saw@hotmail.com

**Thesis Advisor, Lecturer of Faculty of Education, NakhonSawan Rajabhat University

บทนำ

ดนตรีไทยเป็นศิลปะชั้นสูงแขนงหนึ่งซึ่งอยู่คู่กับคนไทยมาตลอดประวัติศาสตร์และถือว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าที่สืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้เนื่องจากดนตรีไทยไม่มีการบันทึกเป็นตัวโน้ตการเรียนดนตรีไทยจึงต้องเรียนด้วยการ“จำ”เท่านั้น โดยเรียน(ต่อเพลง)จากครู ซึ่งแหล่งที่สามารถจะศึกษาวิชาดนตรีได้ก็คือตามบ้านของขุนนางชั้นสูงซึ่งในแต่ละบ้านจะมีวงพิณพาทย์เป็นของตนเอง เพื่อเป็นการประดับบารมีผู้ที่เรียนวิชาดนตรีก็ต้องเข้ามาพักอาศัยอยู่ในบ้านนั้นเพราะการเรียนดนตรีต้องใช้เวลาอย่างมากอาจจะเป็นเดือนหรือเป็นปีบางครั้งก็ต้องต่อเพลงกันตั้งแต่เช้าจนถึงดึกเมื่อศึกษาจนเล่นได้แล้วก็มักจะกลายเป็นนักดนตรีของบ้านนั้นๆต่อไปและในบางโอกาสบรรดาขุนนางทั้งหลาย ก็จะทำวงดนตรีของตนเองออกมาประชันกันเพื่อแข่งกันว่าวงของใครจะมีฝีมือหรือทางดีกว่ากัน“ทาง”ในที่นี้หมายถึงแนวทำนองที่เล่นให้แปลกออกไปจากทำนองเดิม โดยยังคงยึดทางหลักหรือแนวทำนองเดิมเป็นหลักส่วนทางที่เปลี่ยนไป ก็ จะเรียกตามสถานที่ที่วงนั้นประจำอยู่เช่นทางอยุธยาคือวงที่มาจากอยุธยาหรือทางหลวงประดิษฐก็เป็นทางที่ท่านเป็นผู้แปลงเอาไว้เป็นต้น(อุทิศ นาคสวัสดิ์. 2548 : 5)

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 พบว่า มีปัญหาหลายอย่างในการส่งเสริมดนตรีไทยในสถานศึกษา เช่น ขาดงบประมาณ ในการจัดซื้ออุปกรณ์ดนตรีไทย จัดกิจกรรมต่างๆ นักเรียนให้ความสนใจน้อยลง ครูผู้สอนขาดประสบการณ์ด้านดนตรีไทย จึงส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยให้เป็นที่ไปตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นอย่างมากจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่กล่าวมาแล้ว บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมดนตรีไทย เป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีเพิ่มมากขึ้น และควรร่วมมือสนับสนุนกระทำทุกวิถีทาง เพื่อที่จะทำให้เยาวชนไทยซึมซับเอาศิลปวัฒนธรรมดนตรีไทยเข้าไป สร้างความเป็นปึกแผ่นทางวัฒนธรรม การสร้างชาติให้มั่นคง การสืบทอดเอกลักษณ์ของชาติ สิ่งเหล่านี้รวมอยู่ในดนตรีไทย และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหาร ครูสอนดนตรีไทยให้มีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ที่สำคัญยังมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ และส่งเสริมดนตรีไทยให้กว้างขวางอยู่คู่กับคนไทยตลอดไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยจากสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 4 ด้านดังนี้

1. ด้านคน
2. ด้านเงิน
3. ด้านวัสดุอุปกรณ์
4. ด้านการจัดการ

แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน147 คน และครูผู้สอนดนตรีไทย37 คนรวมทั้งสิ้น 184คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่1 ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยศึกษาสภาพจากสถานศึกษา 4 ด้านคือ ด้านคน ด้านเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert. 1976 : 247) ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีค่าคะแนนดังต่อไปนี้

5 หมายถึง	มีสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับมากที่สุด
4หมายถึง	มีสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับมาก
3หมายถึง	มีสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับปานกลาง
2หมายถึง	มีสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมดนตรีไทยของผู้บริหารสถานศึกษาได้แก่แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบบันทึกการสนทนา ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีระดับของการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในแต่ละด้าน ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านคนด้านเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ พร้อมข้อเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยของผู้บริหารสถานศึกษา

การเก็บข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ส่งแบบสอบถาม จำนวน 184 ชุด เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ในระหว่างวันที่ 22 กุมภาพันธ์- 1 มีนาคม 2556

3. ติดตามทวงแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับจากการนัดหมายครั้งแรกด้วยตนเอง

4. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด

5. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

6. จัดการประชุมกลุ่มเป้าหมายลักษณะการประชุมแบบการสนทนากลุ่ม (FocusGroup) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 8 คน โดยผู้เชี่ยวชาญ มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

6.1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 2 คน

6.2 ครูผู้สอนดนตรีไทย ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์สอนตั้งแต่ 2 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

6.3 เป็นนักการศึกษาหรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีความรู้ความสามารถด้านดนตรีไทย จำนวน 2 คน

6.4 เป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 2 คน

7. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูล สรุปอภิปรายผล ให้ข้อเสนอแนะ และเขียนรายงานการวิจัย ตลอดจนจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มพร้อมส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ทุกตอน ทุกข้อ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนักของคำตอบที่ได้กำหนดไว้ และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่ของข้อมูล และหาค่าร้อยละ

แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยใช้เกณฑ์การให้ความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. 2535 : 23-24) ซึ่งกำหนดดังนี้

ช่วงคะแนน 4.51 - 5.00 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนน 3.51 - 4.50 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับมาก

ช่วงคะแนน 2.51 - 3.50 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนน 1.51 - 2.50 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับน้อย

ช่วงคะแนน 1.00 - 1.50 หมายถึง สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
 - 1.1 ค่า I.O.C (Index of Objective Congruence : IOC)
 - 1.2 สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค(Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 ค่าความถี่ (Frequency)
 - 2.2 ค่าร้อยละ (Percentages)
 - 2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean : μ)
 - 2.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : σ)

ผลการวิจัย

1. ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ด้านเงิน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ต่ำสุดได้แก่ ด้านคนซึ่งอยู่ในระดับน้อย

2. ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ด้านคน อยู่ในระดับน้อย โดยมีรายการครูผู้สอนดนตรีไทยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม มีระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ครูผู้สอนดนตรีไทยมีบทบาทสำคัญในการทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ต่ำสุดได้แก่ รายการครูผู้สอนดนตรีไทยมีจำนวนเพียงพอ ซึ่งอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ด้านเงิน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายการการจัดสรรจำนวนเงินไว้เป็นค่าจ้างหรือเงินเดือนให้กับครูผู้สอนดนตรีไทย โดยมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับตำแหน่งงานหรือประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ การควบคุมการดำเนินงานด้านการเงิน เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ต่ำสุดได้แก่ รายการงบประมาณที่โรงเรียนจัดสรรให้เพียงพอ ซึ่งอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ มีระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ การลงทะเบียนและแจกจ่ายวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งอยู่ในระดับมาก ต่ำสุดได้แก่ รายการการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. ระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ด้านการจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีรายการนโยบายจัดการเรียนรู้ดนตรีไทยที่สอดคล้องกับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติ มีระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ นโยบายจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยโดยใช้กระบวนการคิด การจัดการ และแก้ปัญหาตามสภาพจริง ซึ่งอยู่ในระดับมาก ต่ำสุดได้แก่ รายการการจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการดนตรีไทยร่วมกับกลุ่มสาระอื่นๆซึ่งอยู่ในระดับน้อยที่สุด

6. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 มีดังนี้

6.1 ด้านคนมีดังนี้

- 1) ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาให้ความรู้ทางด้านดนตรีไทย
- 2) โรงเรียนควรดำเนินการจ้างครูดนตรีไทยที่เกษียณอายุราชการแล้วมาสอน
- 3) ใช้งบรายหัวจ้างครูดนตรีไทยมาสอน
- 4) ควรบรรจุให้มีโครงการหรือจัดสรรงบประมาณทางดนตรีไทยให้เทียบเคียง 5 วิชาหลัก เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาต่างประเทศ
- 5) ควรกำหนดตัวชี้วัดในหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เช่น นักเรียนสามารถเล่นเครื่องดนตรีได้
- 6) โรงเรียนควรจัดให้มีชุมนุมดนตรีไทย หรือเปิดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตร
- 7) การให้นักเรียนได้เข้าร่วมแสดงบรรเลงดนตรีไทยในงานมงคลและอวมงคลตามโอกาสต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับตัวเด็ก ให้ผู้ปกครอง ชุมชนได้เห็นความจำเป็นและความสำคัญมากขึ้น
- 8) ควรหาเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก เช่น อบต. อบจ. และเอกชน เพื่อมอบเป็นรางวัลตอบแทนสำหรับนักเรียน

9) ควรจัดให้โรงเรียนตีศรีตำบลมีการจัดตั้งวงดนตรีไทยในโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับโรงเรียนใกล้เคียงและเด็กๆ ในชุมชน

10) โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ต้องให้โอกาสนักเรียนในการเรียนดนตรีไทย

11) ทำโครงการรณรงค์ที่สอนน้อง เพื่อให้การบรรเลงดนตรีไทยมีความต่อเนื่อง

13) โรงเรียนขนาดเล็กควรส่งเสริมความสามารถของนักเรียนที่เล่นดนตรีไทย ด้วยการเปิดและสร้างโอกาสให้กับเด็กมากขึ้น เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

14) ครูผู้สอนดนตรีไทยต้องมีใจรัก และสละเวลาในการสอนหลังเลิกเรียนทุกวัน

15) ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนในการจัดสรรงบประมาณ

16) กำหนดให้ดนตรีไทยเป็นอัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

17) ควรจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณในการดูแลรักษาเครื่องดนตรีการซื้อเครื่องดนตรี

18) การให้รางวัลหรือการพิจารณาความดีความชอบสำหรับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ในกรณีที่ครูผู้สอนดนตรีไทยได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมประกวดแข่งขันในรายการต่างๆ

19) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมแสดงความชื่นชมและการแสดงยินดีกับครูผู้สอนดนตรีไทยเมื่อมีการนำชื่อเสียงมาสู่โรงเรียน

6.2 ด้านเงินมีดังนี้

1) การเสนอโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก อปท.อบต. หรือกองทุนหมู่บ้าน ตามความเหมาะสมศักยภาพและบริบทของหน่วยงานนั้นๆ

2) การแสวงหาแหล่งทุนอื่นทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการยื่นเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนหรืองบประมาณ

3) สำรวจความต้องการของครูผู้สอนดนตรีไทยในการจัดซื้อและจัดหาอุปกรณ์

4) ให้นำหน่วยงานต้นสังกัดประสานความร่วมมือไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดในการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียน

5) การส่งนักเรียนเข้าประกวดในรายการแข่งขันชิงเงินรางวัลต่างๆ เพื่อนำเงินรางวัลที่ได้มาจัดซื้อเครื่องดนตรีไทย

6) การสร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครอง และชุมชน ให้เกิดการยอมรับในผลงานก่อนที่จะขอบริจาค

7) ขอบริจาคจากผู้ปกครอง ชุมชน โดยการจัดผ้าป่าจัดหาเครื่องดนตรีไทย

8) วางแผนค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดนตรีไทยและอุปกรณ์ไว้ล่วงหน้า

9) ทำการสำรวจเครื่องดนตรีไทยและอุปกรณ์ในทุกปีการศึกษา

10) สำรวจความต้องการเรียนดนตรีไทยของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น

11) เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติใช้งบประมาณ

6.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์มีดังนี้

1) ควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองซื้อหรือจัดหาเครื่องดนตรีให้กับบุตรหลานของตนเองในกรณีที่มิมีศักยภาพเพียงพอ

2) สำรวจความต้องการของนักเรียนที่ประสงค์จะเรียนดนตรีไทย

3) มีการทำทะเบียนยืม - คืนเครื่องดนตรีไทย

4) จัดซื้อเครื่องดนตรีไทยประเภทเครื่องตีสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาเพราะชำรุดยากกว่าประเภทเครื่องสี

- 5) ราคาของเครื่องดนตรีไทยที่ซื้อต้องไม่แพงมาก มีคุณภาพปานกลาง เพราะนักเรียน ประถมยังดูแลรักษาได้ไม่ดีเท่าที่ควร
- 6) การใช้ Youtube ประกอบการสอน
- 7) การใช้โปรแกรมบันทึกโน้ตสากล (Sebelius)
- 8) สำรวจความต้องการจากครูผู้สอน
- 9) ครูผู้สอนดนตรีไทยเสนอโครงการไปยังเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อจัดซื้อและจัดหาสื่อ
- 10) เสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำเอกสารเกี่ยวกับดนตรีไทยแจกให้ทุกโรงเรียนในสังกัด

6.4 ด้านการจัดการมีดังนี้

- 1) มีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ดนตรีไทยที่บูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ เช่น เรื่อง ประวัติศาสตร์ดนตรีไทยบูรณาการเข้ากับวิชาประวัติศาสตร์ เรื่องระดับเสียงของดนตรีไทยบูรณาการเข้ากับ วิชาวิทยาศาสตร์
- 2) การจัดชั่วโมงเรียนช่วงเช้าเป็นวิชาหลัก ช่วงบ่ายจัดเป็นสาระการสอนของดนตรีไทย โดยการจ้างวิทยากรท้องถิ่นมาสอน
- 3) สอดแทรกเนื้อหาสาระของดนตรีไทยเข้าไปในสาระการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่ม สาระ
- 4) จัดให้มีชมรม และวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกบรรเลงดนตรีไทย ดนตรีท้องถิ่น และดนตรีสากลบรรเลงด้วยกัน
- 5) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทำโครงการเกี่ยวกับดนตรีไทย ดนตรีท้องถิ่น และดนตรีสากล
- 6) ควรมีการบันทึกเสียงวงดนตรีของโรงเรียนเพื่อบรรเลงออกอากาศทางวิทยุ และโทรทัศน์
- 7) ควรมีการบรรเลงออกเสียงตามสายของโรงเรียนในช่วงเช้าและพักกลางวัน

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาได้ถูกบรรจุให้อยู่กลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่แบ่งเป็น 3 สาระคือ ศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ ซึ่งมีผลทำให้ความสำคัญของดนตรีถูกลดทอนความสำคัญลง เนื่องจากในหนึ่งปีการศึกษาผู้เรียนจะมีเวลาเรียนเพียง 80 ชั่วโมงต่อปีในทั้งสาม สาระดังกล่าวข้างต้น ถ้าแบ่งสัดส่วนชั่วโมงเรียนเฉพาะสาระดนตรีอาจจะเหลือเวลาเรียนเพียง 25-27 ชั่วโมงต่อปี ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ แต่สิ่งที่สำคัญคือสถานศึกษาไม่มีเครื่องดนตรีไทยในการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปีการศึกษามีจำกัด ไม่เพียงพอสำหรับการจัดซื้อเครื่องดนตรีไทยได้ เพราะมีราคาแพงมาก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กมีความจำกัดด้านอัตรากำลัง การเรียกบรรจุหรือขออัตรากำลังจึงมีความต้องการใน กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาต่างประเทศ จึงทำให้โรงเรียนหลายแห่งไม่มีครูวิชาเอกดนตรีไทยโดยตรง จะมีเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาสหรือในระดับ มัธยมศึกษา ซึ่งปัญหาอุปสรรคต่างๆ เหล่านี้ส่งผลให้สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปาน กลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพพล เทียมเมืองแพน (2547) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหา

การจัดกิจกรรมดนตรีในคาบกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ดพบว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมดนตรีในคาบกิจกรรมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการ ด้านบุคลากร ด้านการเงินและงบประมาณ และด้านการประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอุปกรณ์และอาคารสถานที่ มีปัญหาอยู่ในระดับมาก โดยด้านบุคลากร มีครูที่เชี่ยวชาญดนตรีเพียงพอกับนักเรียนเพียงร้อยละ 24.62 มีความต้องการวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน ร้อยละ 84.62 โดยเฉพาะดนตรีไทย ร้อยละ 35.38 ด้านการเงินและงบประมาณ ได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอร้อยละ 81.54 มีการขอบริจาคจากชุมชนและแหล่งทรัพยากรท้องถิ่น ร้อยละ 55.38 ส่วนด้านอุปกรณ์และอาคารสถานที่ โรงเรียนมีเครื่องดนตรีในการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอถึงร้อยละ 30.77 และห้องสำหรับจัดกิจกรรมดนตรีมีไม่เพียงพอร้อยละ 60.00

2. แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านคน แนวทางหนึ่งได้แก่ ประสานความร่วมมือในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาให้ความรู้ทางด้านดนตรีไทย ดำเนินการจ้างครูดนตรีไทยที่เกษียณอายุราชการแล้วมาช่วยสอน หรือใช้บรรยายหัวจ้งครูดนตรีไทยมาสอนในกรณีที่สถานศึกษาขาดครูวิชาเอกดนตรีไทย และอีกแนวทางหนึ่งได้แก่ ควรเสนอให้โรงเรียนดีประจำตำบลมีการจัดตั้งวงดนตรีไทยในโรงเรียนเพื่อเป็นเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ให้กับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันทั้งในและนอกเวลาเรียน แต่ทั้งนี้ต้องอาศัยความเสียสละ และความทุ่มเทของครูผู้สอนดนตรีไทยเป็นหลักสำคัญ ตลอดจนการให้การสนับสนุนในการดำเนินงานที่ดีจากผู้บริหาร ส่วนแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยด้านเงิน คือ การเสนอโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก อปท.อบต. หรือกองทุนหมู่บ้าน ตามความเหมาะสมศักยภาพและบริบทของหน่วยงานนั้นๆ การแสวงหาแหล่งทุนอื่นทั้งจากภาครัฐและเอกชนในการยื่นเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนหรืองบประมาณการขอบริจาคจากผู้ปกครองชุมชน โดยการจัดผ้าป่าจัดหาเครื่องดนตรีไทยในด้านวัสดุอุปกรณ์ แนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย ได้แก่ การสนับสนุนให้ผู้ปกครองซื้อหรือจัดหาเครื่องดนตรีให้กับบุตรหลานของตนเองในกรณีที่มีศักยภาพเพียงพอ การใช้ Youtube ประกอบการสอนและในด้านการจัดการนั้น มีแนวทางในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย คือ การสอดแทรกเนื้อหาสาระของดนตรีไทยเข้าไปในสาระการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ การจัดให้มีชมรม และวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกบรรเลงดนตรีไทย ดนตรีท้องถิ่น และดนตรีสากลบรรเลงร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจรัญ ไชยชนะ (2550) ที่ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนดนตรี ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า โรงเรียนควรชี้แจงจุดประสงค์การจัดการเรียนการสอนดนตรีให้ผู้ปกครองทราบ ควรให้นักเรียนบอกชื่อเครื่องดนตรีได้ ให้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของดนตรีพื้นบ้าน ควรใช้เพลงพระราชนิพนธ์ประกอบการจัดการเรียนการสอน ควรเชื่อมโยงสาระดนตรีกับสาระอื่นโดยให้นักเรียนเรียนรู้ดนตรีจากครูผู้สอน สื่อมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนแต่มีไม่เพียงพอ และการประเมินผลควรประเมินด้านทักษะกระบวนการ จะช่วยให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ในด้านการสนับสนุน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดสาระการเรียนรู้ดนตรี แต่ได้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียนดนตรีของบุตรหลาน จัดซื้อจัดหาเครื่องดนตรีให้แก่บุตรหลาน รวมถึงการบริจาคเงินเพื่อการจัดซื้อสื่อ-อุปกรณ์ ส่งเสริมให้บุตรหลานเรียนดนตรีเพิ่มเติม และสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปแหล่งเรียนรู้ดนตรีของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ด้านคนมีระดับต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการแก้ไข โดยอาจนำแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ที่ผู้วิจัยนำเสนอไว้ไปทดลองใช้

1.2 จากผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในรายด้าน 4 ด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านคนที่มีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อย และในรายชื่อในทุกด้านมีสภาพการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับน้อยที่สุด น้อย และปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้กลยุทธ์แก้ไข ปรับปรุงและสนับสนุนปัจจัยทางการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยให้มากขึ้น

1.3 ในการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ที่ผู้วิจัยนำเสนอไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจและชี้แจงครูผู้สอนดนตรีไทย และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของรายวิชาอื่นๆ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทย

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา กับโรงเรียนขยายโอกาส หรือโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดอื่นๆ

2.4 ควรศึกษาวิจัยถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในโรงเรียนประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2533). คู่มือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเล่นดนตรีไทย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. (2548). ดนตรีไทย. กรุงเทพมหานคร : ศุภสภา.

Likert, R and Likery, J. (1976). *New way of managing conflict*. New York : McGraw-Hill.